Год. V. юлий и августъ Книга II.

РОДОПСКИ НАПРѢДЪКЪ

ДВУМѢСЕЧНО ИЛЮСТРОВАНО СПИСАНИЕ

за

наука, обществени знания и народни умотворения.

Бѣлѣжки по говорътъ въ с. Дованъ-хисаръ, Дедеагачка кааза.

Прѣди да пристжпя къмъ изреждане събрания си материялъ по говорътъ на с. Дованъ-хисаръ, мисля, че е умѣстно да се опознае интересуещия се читатель съ цѣлата покраина, въ която се намира споменатото село и която съставя една административна единица — Дедеагачката кааза. Такъвъ малъкъ, макаръ и въ общи черти, прѣгледъ е необходимъ, за да се види, какъ е поставенъ българския елементъ въ тоя приморски край по число, мѣсто, поминъкъ и въобще по културно-общественъ строй. Отъ друга пъкъ страна ще ни убѣди и въ жизнеспособностьта на българина при най-неисгодни за него обстоятелства, а отъ трета, нека си кажемъ право въ очитѣ, пъкъ ще ни изтъкне и нашето тжпоумие и кжсогледство въ отношение истинскитѣ жизнени интереси къмъ странитѣ, що съставляватъ цѣлокупното българско отечество.

Въ послѣднитѣ югоизточни склонове на Родопитѣ между устието на Марица, Бѣломорския брѣгъ и деснитѣ притоци на р. Ярдъмлж-дере, казвана още и р. Флори, дѣто Родопитѣ се завършватъ и сливатъ съ Бѣломорската равнина, се намира днешната Дедеагачка кааза. На сѣверъ тя достига до височинитѣ на *Кикелъ* и *Келебекъ-дагъ*, прѣдни части отъ най-високия източенъ Родопски ритъ, *Китка* планина. По това си мѣсторазположение Дедеагачката кааза е почти изцѣло планинска страна, покрита съ твърдѣ родовити и гиздави котловини, хубави и буйни пасбища и гори и чудесенъ приморски климатъ.

rodoparion.blogspot.com

Дедеагачката кааза е новосформирована въ послѣдното административно дѣление на Одринския вилаеть слѣдъ руско-турската война. По-рано тя е съвпадала въ Ферската кааза на изтокъ, сега закрита, и Гюмюрджинската на западъ. Градецътъ Дедеагачъ е новъ, възникналъ е слѣдъ построяването на Хиршовата желѣзница, а слѣдъ освободителната война значението му като търговски и административенъ пунктъ е порасналo още повече. Прѣди 1870 година на неговото мѣсто е имало само едно малко турско беклеме, околностьта му е била дива, безлюдна, гориста, неработна земя, извѣстна само по разбойничествата си. Тукъ се спирали отъ врѣме на врѣме само малки каици, контрабадисти на соль, и нищо повече. Прѣданието казва, че на мѣстото, дѣто днесъ се издига морскиятъ фаръ, е стърчалъ единъ вѣковенъ джбъ, подъ чиито сѣнки аскетувалъ единъ турчинъ-отшелникъ. Отъ него е и добилъ името си *Дедеагачъ*, което ще каже *дърво на отшелника*. Когато се разлудува Бѣлото море, невъзможно е тукъ да се доближи и пусне котва корабъ. Такива търсятъ спасение въ Еносъ, ако сполучатъ само да достигнатъ тамъ. Но въпрѣки всичко това, на мѣстото, дѣто и една рибарска лодка мжчно се е спирала, днесъ стърчи оживено пристанище отъ голѣмо търговско значение, пунктъ, който съединява Тракийската долина съ Бѣлото море и Македония съ Цариградъ. По-рано Еносъ и Фере сж били важни търговски мѣста, а днесъ Дедеагачъ имъ е отнелъ всичко. Той е сега съ населена околность и важенъ търговски и пристанищенъ градецъ за Маричината долина, а особно за западната часть па Одринския вилаетъ. Макаръ че пристанището му и да се намира още съ своитѣ естествени несгоди, Дедеагачъ е вписанъ въ разписанията на всички почти чуждестранни параходни дружества, които циркулиратъ въ турскитѣ води. Прѣзъ 1898 год. Дедеагачкото пристанище е било посѣтено отъ 1135 парахода съ единъ тонажъ отъ 259·958 тона съ вносъ на разни стоки за 6,523,700 лева, а износъ за 5,187,900 лева[1])

Дедеагачъ е днесъ не само каазалийски центъръ, но и санджакски, въ който се числятъ три каази: Дедеагачка, Софулийска и Еноска. Отъ тѣхъ Дедеагачката и Софулийската

---

[1]) Горнитѣ изчисления заемамъ отъ хубавата статия „Материяли за изучв. Одринския вилеять“ отъ г. Карайовева въ Мсб. кн XIX — 1903 г.

rodoparion.blogspot.com

географско-етнографски изцѣло съвпадатъ въ областьта на Родопитѣ.

Ние за сега не разполагаме съ по-точни данни отъ другъ източникъ, за да видимъ, какъ е застѫпенъ българския елементъ въ Дедеагачкия санджакъ. Ще си послужимъ за малко само съ официалнитѣ свѣдѣния въ салнамето, що по заведения редъ централнитѣ вилеятски власти въ Турция отъ врѣме на врѣме издаватъ за респективнитѣ вилеяти, при всичко че не може да се дава пълна вѣра на тия официални свѣдѣния, като всѣки знае, какъ се гледа и какъ се събиратъ подобни статистични данни тамъ, особено пъкъ когато тѣ се отнасятъ до численостьта на населението по народность, вѣроизповѣдание и количество.

Споредъ салнамето за Одринския вилеятъ отъ 1898 година, Дедеагачкиятъ санджакъ брои 151[1]) населени мѣста, отъ които 29 сѫ български, 12 гръцки, 7 смѣсени (българи и турци, и гърци и турци) и 103 турски, между които влизатъ и помашкитѣ села, на които числото не се знае, защото сѫ показани за турски. Въ горнитѣ изброени населени мѣста се числятъ и 6-тѣ града: Дедеагачъ, Фере, Макри, Софули, Еносъ и Ипсала. По духовно вѣдомство 20 населени мѣста сѫ екзархисти, а 22 патриаршисти. По численость на населението цѣлиятъ санджакъ е показанъ съ 78,926 жители, отъ които 40,262 сѫ турци, въ това число и помацитѣ; 22,765 гърци, въ които влизатъ и патриаршиститѣ българи; 15,296 българи, 486 арменци, 77 евреи и 40 разни. Гръцкиятъ елементъ прѣобладава въ градоветѣ, а българскиятъ въ селата. Тъй напр. като спаднемъ 13,110 жители гърци, както сѫ показани въ салнамето за градоветѣ, оставатъ 9,655 гърци въ селата, въ това число и патриаршиститѣ. А като пъкъ спаднемъ 690 българи, показани за градоветѣ Дедеагачъ, Фере и Макри (за Софули, Ипсала и Еносъ не сѫ показани българи), оставатъ 14,606 бъл. жители за селата, значи съ едно прѣобладающе мнозинство отъ единъ пѫть и половина повече отъ гърцитѣ.

Българското население, и то по духовно вѣдомство екзархисти, въ самата Дедеагачка кааза заедно и въ градоветѣ е пакъ мнозинство спрямо гърцитѣ и патриаршиститѣ. Тъй напр. за тая кааза въ салнамето сѫ показани 9828 екзархисти,

---

[1]) За населени мѣста се броятъ и колибацитѣ отъ по 10—15 кѫщи.

rodoparion.blogspot.com

а 7044 питриаршисти. Въ Дедеагачката кааза въ салнамето фигуриратъ слѣднитѣ български населени мѣста:[1]) 1) *Башъ-кьой* 210 кѫщи; 2) *Бей-кьой* 12; 3) *Бодама* 70; 4) *Дервентъ* 320; 5) *Домузъ дере* 200; 6) *Дованъ-хисаръ* 400; 7) *Ени-кьой* 280; 8) *Окуфъ* 125; 9) *Торбалѫ-кьой* 135; 10) *Урумджикъ* 35; 11) *Чемерли* 65; 12) *Лъджа кьой* 120; 13) *Дедеагачъ* 45; 14) *Фере* 45 кѫщи. За Макри екзархисти българи не сѫ показани. И тъй споредъ салнамето българското население въ Дедеагачката кааза възлиза на 2062 кѫщи срѣщу 735 гръцки въ четиретѣ населени отъ тѣхъ мѣста: Дедеагачъ, Макри, Фере и Урумджикъ. Тукъ явно се изтъква на лице противоречието, плодъ само на едно пристрастие въ салнамето, въ което на 735 гръцки кѫщи сѫ показани 7044 жители, а на 2062 български — 9828 ж.

За насъ е важно въ случая, че и самитѣ турски официални издания, при всичката своя типична грижливость да укриватъ чистата истина, щомъ е редъ да се опрѣдѣли истинското число на българското население, ни показватъ едно надмощно мнозинство въ Дедеагачката кааза.

Друго за отбѣлѣзване отрадно явление имаме и тукъ, както и всѣкждѣ другадѣ въ Турция, а то е, че нашата численна сила е въ селата, дѣто при всички политично-обществени несгоди, нашето население се отличава по жезнеспособностьта си, по здравината си, по привързаностьта къмъ земята си и по добрия прирасть въ количествено отношение. Излишъкътъ отъ едно село, дѣто земята и условията за животъ се укажатъ недостатъчни, отива въ други по-свободни пространства или слабо заселени мѣста и тамъ се заселва и тихомъ, мълкомъ се прѣдава на своитѣ земледѣлски работи. Отъ Гюмюрджинско и Дедеагачко има прѣселени българи въ Кешанско и Еноско, па и въ градоветѣ постепенно приидватъ българи. По такъвъ еволюционенъ начинъ българското население постепенно доближава брѣговетѣ на Бѣлото море. А това е утѣшителното и въ случая тоя фактъ най-напрѣдъ трѣбваше да зематъ прѣдъ видъ нашитѣ буйни, но кѫсогледи хора, прѣди да изложатъ Одринско подъ тежестьта на една жестока сѫдба, която ний се указахме безсилни инъкъ ни съ мечътъ, ни съ умътъ си да прѣмахнемъ.

---

[1]) Чобанъ кьой е показано за турско село, когато има повече отъ 100 кѫщи и българи. Липсва въ салнамето и селото Маранлѫ. Въ градътъ Дедеагачъ пъкъ сѫ 120 български кѫщи, а сѫ показани 45.

rodoparion.blogspot.com

Въ икономично отношение Дедеагачкиятъ санджакъ е добрѣ поставенъ. Главни и първостепенни фактори сж земледѣлието и скотовъдството. Всички видове зърнени храни отлично вирѣятъ, въ по-нискитѣ котловини и приморски мѣста се произвежда сусамъ, анасонъ, памукъ, метлово сѣме, паламудъ, маслини (особено въ Макри), вино (прочуто е Софули), пашкули и др., а въ прибрѣжието—морска соль и риболовство. Овощарството тоже е много добрѣ развито, а съ бадемитѣ се прави и добъръ износъ. Отъ добитъкътъ се отглеждатъ много кози и овци. Прѣзъ 1900 година въ цѣлиятъ санджакъ е имало повече отъ 320 хиляди главъ, т. е. приблизително по 4 главъ на 1 житель срѣдно.

Въ националното си съзнание българското население изобщо въ Дедеагачкия санджакъ, макаръ и бавно, е добрѣ закрѣпвало, а особено отъ освободителната война насамъ. Най-слаби сме ний въ Софулийско и Еноско, ала пъкъ най-будни и доблестно сж пазили своята националность българитѣ въ Дедеагачко. Възраждането на българщината тукъ е започнало отъ 50-тѣ години на миналия вѣкъ, борбата съ гърцитѣ е била упорита, па такава се води и днесъ. Градецътъ Дедеагачъ до прѣди 20 години не е ималъ ни единъ българинъ, освѣнъ нѣколцината шивачи и други занаятчии, дошли отъ другадѣ. Постепенно въ него сж приидвали българи — земледѣлци отъ околнитѣ села и въ 1890 година тѣ сполучватъ да си откриятъ класно околийско училище, да си формиратъ черковна община и си припечелятъ параклисче, па изобщо и учил. дѣло не е било злѣ. Прѣзъ учебната 1898/99 година въ Дедеагачката кааза е имало 14 български основни училища съ 17 учители и учителки и съ 707 ученика, отъ които 162 момичета. Въ Софулийската кааза е имало 7 български училища съ 269 ученика, отъ които 45 момичета. Само въ Еноската кааза не е имало никакво българско училище.

Но и гърцитѣ, съ своята хитрость и тласкани отъ шумната имъ *мегали идея*, не спятъ. Тѣ отрано схванаха значението на Дедеагачъ и съ всички сили се стремятъ да въздигнатъ здрава позиция тукъ. Съ тая цѣль тѣ прѣмѣстиха митрополията си отъ Еносъ въ Дедеагачъ, усвоиха търговията въ ржцетѣ си и се мжчатъ да се укрѣпятъ добрѣ. Когато се подигна въпросътъ за откриване български търговски агенства въ извѣстни пунктове въ Турция, между които бѣ и

rodoparion.blogspot.com

Дедеагачъ, ето какво писа по тоя поводъ Θρακικαὶ Επετερὶς (Тракийски годишникъ), ежегодно издание на Тракийското дружество въ Атина, год. I, 1897, стр. 315:

„ . . . . . . Нека ни съперничатъ австрийскитѣ евреи съ своитѣ капитали и подкрѣпления. Нека отправятъ противъ насъ улесненията, които имъ даватъ източнитѣ желѣзници. Ний ще противопоставимъ противъ тѣхъ гръцкиятъ търговски и морски духъ, дѣятелностьта и ще наддѣлѣемъ. Но при този антагонизъмъ прибавя се и другъ. И други се стремятъ да съсипятъ нашиятъ (гръцкиятъ) елементъ и то съ най-подли срѣдства. Извѣстни сѫ вече отъ дѣлата имъ възгледитѣ върху Дедеагачъ на нашитѣ сѣверни съсѣди. Незная човѣкъ (гръкъ), който да не разбира настойчивото искане на българитѣ за назначение *търговски* агентъ въ Дедеагачъ. Работата не е толкова проста и незначителна, както може да си помисли нѣкой. Нѣма съмнѣние, че този български агентъ, облѣченъ въ търговската си мантия, ще скрива още много други работи. Никой не може да си въобрази, че е възможно нѣкога българитѣ да могатъ да ни наддѣлѣятъ въ търговско отношение. Но и самитѣ българи, вѣрвамъ, не се надѣватъ на подобно нѣщо. Географическото обаче положение на градецътъ Дедеагачъ възбужда у българитѣ добъръ апетитъ, а това намъ трѣбва да даде сериозно безпокойствие. За наше нещастие, градътъ се намира близо до българското княжество, а желѣзницата още повече го сближава, като чертае въ фантазията имъ пѫтьтъ, чрѣзъ който би могли да подишатъ зефирътъ на Егея. Поради тая близость българитѣ иматъ възможность лесно и систематично да дѣйствуватъ за народнитѣ си сънища въ тоя градецъ. Извѣстно е, какъ лесно тѣ образуватъ претекции, като посочватъ на хиляди българи тамъ, дѣто на пръсти се броятъ тѣхнитѣ съплѣменници. Дойде редътъ и за най-елинскиятъ тоя тракийски жгълъ за подобнитѣ имъ дѣйствия. Слѣдъ не много врѣме тѣхнитѣ завоевателни намѣрения, може би, ще се разпространятъ по всичката водна повръхнина. Това малко ни интересува. Нека прѣсмѣтнатъ за това другитѣ народи, обаче за Тракия ний сме най-сгоднитѣ, най-подходящитѣ. Прочее, какво търсятъ българитѣ тукъ? По настоящемъ се стараятъ да образуватъ нѣкакво си българско огнище отъ нѣколкото разпръснати наоколо малко българогласни, като имъ даватъ щедри подкрѣ-

rodoparion.blogspot.com

ления. А това огнище, подкрѣпяно отъ вънъ, отъ день на день ще се прѣобърне въ единъ силенъ български центъръ, който ще може да боядиса и околностьта. Благатки шовинисти, нито много, нито малко ли искате? . . . .“ [1]).

Въ заключение писачътъ съвѣтва борба противъ българското влияние въ този градецъ.

Писачътъ на горния поплакъ въ Атинския Тракийски ежегодникъ днесъ сигурно е вече спокоенъ за сѫдбата на Егея. Ний, наистина, сполучихме да откриемъ търговско агенство въ Дедеагачъ и то не за нѣкакви мними завоевателни цѣли, Боже пази, а за нашитѣ чисто търговски интереси, което агенство впрочемъ поне и за една минутка национална гордость и утѣха възбуждаше и всрѣдъ изоставеното тамъ наше населениь, ала додѣ това население да чуе за откриването му, ний побързахме да го закриемъ.

Още отъ първитѣ дни слѣдъ освободителната война намъ прѣдстоеха особени грижи и планомѣрна работа къмъ оставенитѣ на ново български земи подъ Турция. Естествено бѣ нашитѣ погледи да бѫдатъ повече обърнати къмъ Македония, дѣто, наистина, българското население тамъ бѣ по-злѣ поставено и по-вече изложено на враговетѣ ни. Одринско досущъ бѣ занемарено, та ний и днесъ и още го непознаваме и незнаемъ, ни що имаме, ни що трѣбва да правимъ тамъ. И отъ тридесеть години насамъ, каквото е направено въ национално-културно отношение въ Одринско, то се дължи изключително на собственитѣ сили на самото население тамъ. Но ний не оставихме поне естественото развитие на еволюцията да си слѣдва своя бавенъ, наистина, но здравъ пѫть. Ний попрѣчихме на неговото повдигане и закрѣпване съ необмисленитѣ дѣйствия на извѣстни хора отъ 1900 год. насамъ, а злочестата 1903 г. пъкъ ще остане паметна за вѣкове, може би, защото тя не само спрѣ, но и създаде разрушаването на всичко сторено до тогава и сторено безъ да сме вложили ни капка морална и материялна сила отъ насъ. И днесъ българскиятъ елементъ въ тоя толкова близъкъ и важенъ нашъ край е изоставенъ, забравенъ отъ всѣкѫдѣ, той рѣдѣе и рѣдѣе

---

[1]) Горнитѣ извадки отъ споменатия гръцки годишникъ имá любезностьта да ни достави стария Пловдивски учитель, г. А. Гяуровъ, който е учителствувалъ редъ години изъ Одринско. Той ни каза и прѣданието за името на Дедеагачъ. Б. на авт.

rodoparion.blogspot.com

много злѣ. Отъ 1903 година насамъ ний имаме не по-малко отъ 40 хиляди българи, прокудени отъ своитѣ домове изъ цѣлия Одрински вилаетъ а на мѣстото имъ по единъ хитъръ и вѣрломенъ начинъ се загнѣздватъ турци и гърци.

Езикови бѣлѣжки.[1])

Въ народоучно отношение не само Дедеагачко никакъ не е засегвано; ний изобщо нищо незнаемъ и немислимъ да знаемъ за цѣлия Одрински вилаетъ, съ изключение само на нѣколко покраини отъ него. Ний не знаемъ ни живота, ни езика, ни народното творчество, нито оная самобитна култура, която е очувала българското плѣме отъ погинване при найлоши условия на политически животъ, па го чува и днесъ. Ний не знаемъ задъ най дългата наша граница поминъка, производството и икономичната сила на половинъ милионно българско население, пръснато въ една съпрѣдѣлна намъ страна на голѣмина толкова, колкото е половинъ свободна България.

Кои ще носятъ грѣхътъ единъ день и за тая наша немàра?

Азъ избрахъ за сега за езиковитѣ си бѣлѣжки само селото Дованъ-хисаръ, защото, колкото визираната покраина и да има общи свойщини въ бита и езика си, нѣмахъ до сега възможность да събера материяли отъ всичкитѣ тамъ български села. Съ хора отъ Дованъ-хисарь съмъ се срѣщалъ по-често, а напослѣдъкъ ми се удаде случай да се срѣщна, провѣря и допълня по-прѣдишнитѣ си бѣлѣжки по за дълго съ хора, дошли за малко врѣме въ Пловдивъ. Особено много дължа на стария 75 годишенъ дѣдо Георги отъ родътъ на твърдѣ много заслужилитѣ обществени и народни дѣятели въ оня край — Калояновци.

Отъ друга страна Дованъ-хисарь е най-голѣмото и найбѣлѣжитото българско село въ Дедеагачко, село съ юначно, будно население, което като гранитна скала е устояло въ буритѣ и е спазило своята българска самобитность, обиколено само отъ турски села въ планинитѣ и далечъ отъ влиянието на чужда култура.

---

[1]) По програмата на професоръ Б. Цоневъ.

rodoparion.blogspot.com

I. Звукове.

1). Гласни.

1. Гласнитѣ въ Дованъ-хисаръ се изговарятъ както и въ общобългарския книжовенъ езикъ, ала правятъ и отклони, каквито по редътъ си ще бѫдатъ показани понататъкъ.

2. Високитѣ глисни *а, е, о* се изговарятъ изобщо ясно, ала често и потъмняватъ *а* въ глухо ъ^{а}, *е* въ *и*, а *о* въ *у*, безъ да зависи това отъ ударението. Примѣри: *главъ^{а}та, пудъ^{а}тъ* (отиватъ, идатъ), *кирмѝди, пичѝнца* (печеница отъ пече), *затимнѝ* (стъмни се, затъмни се), *о̀кулу, румо̀не^{а}, с̓а̀куй* и др.

3. Ударенитѣ гласни се произнасятъ кратко и натъртено и като че ли съ полуотворени уста.

а

4. Гласната *а* не се изговаря въ всѣко нейно положение ясно. Има думи, въ които и съ ударение се чува малко или повече потъмняла, което азъ ще отбѣлѣзвамъ съ ъ^{а}. Обаче тоя звукъ прави по-редко отклонки въ произношението си, отколкото *е* и *о*.

5. Въ Дованъ-хисаръ казватъ; *гладо̀вам, ѝмаш, гарма̀ди, ѐре^{а}, ѐрчище^{а}* (годинакъ яре), *ѐрина* (казватъ на ярината още и *на̀срик*), *ѐде^{а}не^{а}, ждбура* (на жабата), *чѐ^{а}ше^{а}, ша̀е^{а}к, ѐсли, поіа̀вам* (язда), *Стуіа̀н, Іа̀пу, ча̀кай, жар, вaба̀иф, изл'а (разл'а̀ са удъ^{а}та).*[1])

6. Срѣщатъ се случаи *а*, получило отпослѣ ударение, да се изговаря като, ъ^{а}, т. е. глухо *а*: *снъ^{а}а. уфцъ^{а}та, пасъ^{а}т, кладъ^{а}т,* но пъкъ *напра̀и, устäи, да ѝма, панѝца, зна̀м, пак, снъ^{а}о* (зв. пад.) и пр.

7 — 8. Има случаи и не малко общобългарско начално *а* да се йотира, но никога йотирано *а* не се изговаря безъ йотация. Дованъ-хисарци казватъ: *іас* (азъ), *іа̀бъ^{а}лка, іава-жѝе^{а}, іабанжѝе^{а}, іа̀вур, іа̀ре^{а}бица, іа̀д, іадо̀свам, іа̀русну,* но пъкъ *ѐгне^{а}, ѐсте^{а}* и *е̇де^{а}ву* и др.

е

9 — 12. Всѣко *е* не се изговаря всѣкога ясно. Въ нѣкои думи безъ ударение прѣминава въ *и* нѣкѫдѣ и въ *о*: *питѝна,* вмѣсто петина; *пичѝнца,* вмѣсто печеница; *кирмѝди,* вмѣсто

---

[1]) По липса на ъ съ ударение въ печатн., думи, въ които се срѣща ъ^{а}, да се разбира и ударението надъ тоя звукъ, щомъ нѣма посочено надъ др. звукове.

rodoparion.blogspot.com

керемиди; *вѝли*, вмѣсто вели; *чо́шми*, вмѣсто чешми; *сига́*, вмѣсто сега; *грѝблу* вмѣсто гребло; *усѝта*, вмѣсто усѣща и др. но пъкъ казватъ *селу, се^{а}ла́, пе^{а}чѐ, ре^{а}че́* и *ре́че^{а}н, пѐпе^{а}л, гре́бе^{а}н', де́ве^{а}р*, но *р'ъ^{а}пе^{а}; ме́не^{а}, тѐбе^{а}*, но и съкратено *мен'; теб; прѝпе^{а}к, запле́сна; ѐш, е́ле^{а}н, ѐкут'*; но *по́йми*. Срѣщатъ се думи, въ които *е* замѣнява *а*: *кре́е^{а}тъ*, вмѣсто край, краятъ; *де^{а}лѐку*, вмѣсто далече.

И

13 — 16. Дуванъ-хисарци казватъ: *жуф, жу̂ина* (живина), *жува́к, живе́^{а}лу; ше^{а}ро́к, че^{а}къ^{а}л* (шубръкъ), *пре^{а}стѝлка, све^{а}тѝлу, биул, утѝвам*, но и *у̂дам, ва́ре^{а}у; ма́йчин, ба́бин, ту̂рчин, сѐде^{а}м гудѝни; лисѝца, у̂трина, ѝстина, узда́т, упрѐш; кръ^{а}с, пра́зник, о́дил*.

О

17 — 20. Въ всички случаи неударено *о* се изговаря на *у*: *окулу, мло́гу, ма́лку, се́лу, о́дбур, сто̀бур, срѝку* (чичо), *уно́ту* (онова), *ко̀лку, а́ку, гул'ѐму, ко̀гу, куше́^{а}ре^{а}, га̀ту* (когато), *нѐбу, ско̀ру* и т. н. Зват. пад. се чува ту *у*, ту *о*: Ра̀до, Ру́со, ба̀бу и пр. Дуванъ-хисарци казватъ *нъ^{а}ш, нъ^{а}шви* и пр.

(Слѣдва).

rodoparion.blogspot.com